

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Ліба О.М., Говдош А.В.

Україна, м. Мукачево, Мукачівський державний університет

Староста В.І.

Україна, м. Ужгород, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Педагогічний досвід майбутній учитель може набути у процесі аудиторного навчання тільки частково. Тому виникає проблема наближення навчальної діяльності до професійної, що досягається проведенням відповідних педагогічних практик студентів.

Педагогічна практика перебуває у полі зору численних учених, наприклад, у таких дисертаційних дослідженнях:

- науково обґрунтовано теоретико-методичні засади формування у студентів педагогічних вищих навчальних закладів здатності до конструювання навчально-пізнавальної діяльності школярів. Визначено й охарактеризовано структурні компоненти (мотиваційно-орієнтаційний, змістовно-операційний, оцінювально-рефлексивний) готовності вчителя до конструктивної діяльності [1];
- розроблено та запропоновано формування професійного інтересу у майбутніх учителів у процесі педагогічної практики [2];
- досліджено теоретико-методологічні, історико-педагогічні та науково-методичні засади розв'язування педагогічних задач, проаналізовано сучасні тенденції підготовки майбутніх учителів до їх професійного розв'язування. Визначено критерії формування умінь розв'язувати педагогічні задачі та їх показники [3].

Мета цього повідомлення – висвітлення деяких аспектів до організації та перебігу практики студентів спеціальності «початкова освіта» педагогічного факультету Мукачівського державного університету.

На сучасному етапі проблема організації педагогічної практики розглядається кожним вищим навчальним закладом, виходячи з особливостей його змісту і функціонування. Але разом з великою кількістю програм і напрямів в організації педагогічної практики можна виділити загальні підходи до її побудови та змісту, а саме:

- по-перше, педагогічна практика як компонент загального змісту освіти, орієнтована на сучасні вимоги до педагогічної професії;
- по-друге, одним із ключових завдань практики є процес екстеріоризації знань з відповідною апробацією своїх здібностей і можливостей виконання педагогічної діяльності;
- по-третє, педагогічна практика повинна готувати майбутніх учителів до входження в систему варіативної і диференційованої освіти, своєчасної адаптації і зміни одного виду діяльності на інший, переходу з одного ступеня і рівня взаємовпливу на інший.

Забезпечення зв'язку теорії з практикою навчання у ВНЗ дає можливість вирішити ряд дидактичних завдань. Насамперед, це дозволяє розширити загальні завдання навчально-виховного процесу, конкретизувати зміст наукових знань; перевірити глибину їх засвоєння, розвивати педагогічні здібності. Разом з тим зв'язок теорії з практикою формує вміння і навички застосування знань, здійснює позитивний вплив на розвиток пізнавальної самостійності, що сприяє розвитку інтелекту, а також вміння правильно орієнтуватися у вирішенні різних педагогічних завдань та життєвих ситуацій.

Система практики студентів педагогічного факультету в Мукачівському державному університеті спрямована на становлення у майбутніх вчителів початкових класів практичних навичок, умінь, професійних здібностей, які допоможуть їм у майбутньому успішно здійснювати навчально-виховний процес у школі, і логічно завершує вивчення основних навчальних дисциплін психолого-педагогічного циклу, знайомить з явищами, які вивчаються в

методиках викладання навчальних дисциплін, актуалізує знання студентів, забезпечує їх практичне застосування.

Діяльність студентів у період педагогічної практики є аналогом професійної діяльності учителя початкових класів і дає можливість приміряти на себе надзвичайно важливу соціальну роль людини, якій держава довіряє навчати, наставляти на життєву дорогу. Практика організується в реальних умовах початкової школи, характеризується великою кількістю функціональних обов'язків, різноманітних відносин (з учнями, учителями, батьками). Вона адекватна змісту й структурі педагогічної діяльності. Дослідження показує, що педагогічна практика для багатьох студентів:

- створює умови для самоперевірки підготовленості й придатності до педагогічної діяльності, визначення рівня педагогічної спрямованості;
- дає можливість відчувати свою соціальну відповідальність за виховання, фізичний і психічний розвиток дітей;
- формує навички постійного спостереження, діагностики особистості молодших школярів;
- сприяє творчому оволодінню професійною діяльністю тощо.

Види і обсяг практик (табл. 1) визначаються освітньо-професійною програмою підготовки фахівців, що відображається відповідно в навчальних планах і графіках навчального процесу, а зміст практики – її програмою, яка розробляється кафедрою згідно з навчальним планом.

Наприклад, зміст педагогічної практики магістрантів спеціальності «початкова освіта» на першому курсі навчання:

- перші два тижні – ознайомлення з базою практики, календарним плануванням, складання графіку виконання програми практики, спостереження за роботою класовода; проведення 2-х уроків щоденно за розкладом та спостереження інших уроків;
- другі два тижні – проведення всіх уроків за розкладом; виконання обов'язків класовода; розробка та проведення 3-х відкритих уроків (українська

мова, математика, один предмет за вибором) з протоколами обговорень; проведення відкритого виховного заходу з протоколом обговорення; участь та виступ на засіданні методичного об'єднання;

- протягом усього періоду практики – робота з батьками; навчально-дослідницькі завдання (наприклад, дослідження педагогічного стилю вчителя; мотивації навчання молодших школярів і т.п.), які спрямовані на виконання окремих завдань магістерських робіт тощо.

Таблиця 1

Види практик у процесі підготовки студентів

ОКР «Бакалавр», «Спеціаліст», «Магістр» спеціальності «Початкова освіта»

Курс / семестр / тривалість	Вид практики
1/2/1 тиждень	Навчальна(польова) практика
2/4/1 тиждень	Практика навчальна (краєзнавча) практика
2/ 4 семестр*	Педагогічна практика (позакласні виховні заходи)
3/5/1 тиждень	Педагогічна практика (перші дні дитини в школі)
3/6 семестр*	Педагогічна практика (пробні уроки)
3/6/2 тижні	Педагогічна практика (у літніх оздоровчих таборах)
4/9/4 тижні	Навчальна практика (психолого-педагогічна)
4/10/2 тижні	Практика педагогічна
1с/2/4 тижні	Практика педагогічна
1м/2/4 тижні	Практика педагогічна
2м/1/4 тижні	Практика педагогічна

*Примітка – практика проводиться без відриву від навчання на факультеті в окремі дні, які визначено розкладом занять.

Таким чином, педагогічна практика майбутніх учителів початкових класів, як форма навчання у вищій школі, спрямована на практичне пізнання закономірностей і принципів педагогічного процесу та їх реалізацію під час самостійної професійної діяльності. Вона виконує системоутворювальну роль у формуванні всебічно підготовлених спеціалістів. Якщо в процесі теоретичного навчання всі нормативні дисципліни психолого-педагогічного циклу і спеціальні предмети вивчаються окремо, то під час практики створюються

умови для інтеграції всіх знань. Цей синтез знань і створює цілісне розуміння педагогічного процесу, педагогічних явищ, складає основу наукової організації професійної праці учителя. Отримані знання стають життєво необхідними, особистісно значущими, набувають практичного змісту, бо сама педагогічна діяльність постійно спонукає шукати відповіді на питання відносно цілей, змісту, методів і форм роботи з молодшими школярами.

Література

1. Вишківська В.Б. Формування у майбутніх учителів здатності до конструювання навчально-пізнавальної діяльності школярів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / В.Б. Вишківська. – К., 2006. – 21 с.
2. Кацова Л.І. Формування професійного інтересу у майбутніх учителів у процесі педагогічної практики: Дис... канд. пед. наук на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» Л.І. Кацова / Харківський національний педагогічний ун-т ім. Г.С.Сковороди. Г.С. Сковороди. – Х., 2005. – 202 с.
3. Кравченко Ю.М. Підготовка майбутніх учителів до професійного розв'язування педагогічних задач: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / Ю.М. Кравченко. – К., 2006. – 21 с.